

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત ઉચ્ચ ન્યાયાલયમાં

૧૯૯૯નો વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૭૦૮૪

[સી/એસસીએ/૭૦૮૪/૧૯૯૯ માં ૧૬/૧૨/૨૦૧૬ તારીખના હુકમની સ્પિકિંગ ટુ મિનિટસની નોંધ

=====

ગુજરાત રાજ્ય અરજદાર (ઓ)

વિરુદ્ધ

કુંતાબેન તે નંદકૃષ્ણ રાધાકૃષ્ણના વિધવાના વારસદારો.. પ્રતિવાદી(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:-

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ તરફે એ. જી. પી.શ્રી વેનુગોપાલ પટેલ

સામાવાળા (ઓ) નંબર ૧ તરફે શ્રી હરિવદન મિશ્રા, એડવોકેટ

=====

માનનીય સુશ્રી.ન્યાયમૂર્તિ બેલા એમ. ત્રિવેદી

તારીખ:૨૦/૦૨/૨૦૧૭

સ્પિકિંગ ટુ મિનિટસની નોંધ નો ઓરલ ઓર્ડર

‘સ્પીકિંગ ટુ મિનિટ્સ’ માટેની નોંધ પર ઓરલ ઓર્ડર

પેરા નંબર ૧૪ માં ભુલથી સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન્સના નંબર ખોટા લખાઈ ગયા

હોવાથી, તેમાં સુધારો કરવા માટે વિદ્વાન એ.જી.પી. શ્રી પટેલ દ્વારા ‘સ્પીકિંગ ટુ

મિનિટ્સ’ માટેની આ નોંધ રજૂ કરવામાં આવી છે.

‘સ્પીકિંગ ટુ મિનિટ્સ’ માટેની નોંધની વિગતો ધ્યાને લેતા, તેને મંજૂર કરવામાં આવે છે.
તે મુજબ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન્સના નંબરો સુધારવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. વર્તમાન ‘સ્પીકિંગ ટુ મિનિટ્સ’ની નોંધનો આથી નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(બેલા એમ. ત્રિવેદી, ન્યાયમૂર્તિ)

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

૧૯૯૯ની વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૭૦૮૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય સુશ્રી.ન્યાયમૂર્તિ બેલા એમ. ત્રિવેદી

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	
૨	પત્રકારને સોંપવામાં આવે કે નહીં?	
૩	શું માન. ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	

=====

ગુજરાત રાજ્ય... અરજદાર (ઓ)

વિરુદ્ધ

કુંતાબેન તે નંદકૃષ્ણ રાધાકૃષ્ણના વિધવાના વારસદારો.. સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ તરફથી આસિ. ગવર્નમેન્ટ પ્લીડર શ્રીમતી જ્યોતિ ભટ્ટ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફથી એડવોકેટ શ્રી હરિવદન મિશ્રા સાથે સીનિયર

એડવોકેટ શ્રી પી. સી. કવીના

=====

કોરમ:માનનીય સુશ્રી.ન્યાયમૂર્તિ બેલા એમ. ત્રિવેદી

તારીખ:૧૬/૧૨/૨૦૧૬ & ૨૦/૧૨/૨૦૧૬

મૌખિક ચુકાદો

૧. અરજદાર – રાજ્ય દ્વારા અર્બન લેન્ડ ટ્રિબ્યુનલ (જેને આ પછી 'ટ્રિબ્યુનલ' તરીકે સંબોધવામાં આવશે) દ્વારા અપીલ નંબર સુરત/૨૫/૧૯૯૮ માં પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ તારીખ ૨૨.૦૩.૧૯૯૯ (એનેક્ચર 'B') ને પડકારતી વર્તમાન અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે, જે દ્વારા ટ્રિબ્યુનલે સક્ષમ અધિકારી દ્વારા તારીખ ૦૬.૦૪.૧૯૭૭ ના રોજ પસાર કરાયેલ હુકમ અને ત્યારબાદની કાર્યવાહીને, સક્ષમ અધિકારીએ સદર હુકમ પસાર કર્યાના લગભગ ૨૧ વર્ષ પછી, પાવર ઓફ એટર્ની હોલ્ડર મારફતે સક્ષમ અધિકારીના હુકમ સામે રજૂ થયેલી સામાવાળાની અપીલ ગ્રાહ્ય રાખીને, અને તે પણ અરજદાર – રાજ્યને સાંભળવાની કોઈ તક આપ્યા વિના, રદબામિલ ઠેરવેલ છે.

૨. એ નોંધવું પ્રસ્તુત છે કે, આવી અત્યંત સમયબાર અપીલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ૨૨.૦૩.૧૯૯૯ ના રોજ એવા સમયગાળા દરમિયાન ગ્રાહ્ય રાખીને મંજૂર કરવામાં આવી હતી, જ્યારે સંસદે ૧૮.૦૩.૧૯૯૯ ના રોજ યુ.એલ.સી. રિપીલ એક્ટ, ૧૯૯૯ પહેલેથી જ પસાર કરી દીધો હતો, અને ગુજરાત વિધાનસભાએ તેને ૩૦.૦૩.૧૯૯૯ ના રોજ સ્વીકાર્યો હતો.

૩. રેકૉર્ડ પરથી ફલિત થતી તારીખો અને ઘટનાઓનો ઘટનાક્રમ નીચે મુજબ વર્ણવી શકાય : –

૧૩.૦૮.૧૯૭૬	મરનાર શ્રીમતી કુંતાબેન નંદકૃષ્ણ રાધાકૃષ્ણના વિધવાએ યુ.એલ.સી. એક્ટની કલમ ૬ હેઠળ ફોર્મ નંબર ૧ ભર્યું હતું
૦૬.૦૪.૧૯૭૭	સક્ષમ અધિકારીએ સદર કુંતાબેનને સાંભળવાની તક આપ્યા બાદ, ૭૮૦૨૯ ચો. મીટર જમીન ફાજલ/વધારાની ખાલી જમીન તરીકે જાહેર કરી હતી
૨૮.૦૪.૧૯૭૭	યુ.એલ.સી. એક્ટની કલમ ૧૦(૧) હેઠળ જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું
૨૪.૧૧.૧૯૮૩	યુ.એલ.સી. એક્ટની કલમ ૧૦(૩) હેઠળ જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું
૦૬.૦૧.૧૯૮૪	યુ.એલ.સી. એક્ટની કલમ ૧૦(૫) હેઠળ નોટિસ આપવામાં

	આવી હતી
૦૩.૦૨.૧૯૮૪	સદર કુંતાબેને સક્ષમ અધિકારી દ્વારા તારીખ ૦૬.૦૪.૧૯૭૭ ના રોજ પસાર કરાયેલા હુકમને પડકારતા એક્ટની કલમ ૩૩ હેઠળ યુ.એલ.સી. ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ નંબર ૩૦૮/૧૯૮૪ દાખલ કરી હતી.
જુલાઈ, ૧૯૮૪	ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ પેનિંગ હતી તે દરમિયાન, સદર કુંતાબેને સક્ષમ અધિકારીના તારીખ ૦૬.૦૪.૧૯૭૭ ના સદર હુકમ અને કલમ ૧૦(૫) હેઠળની નોટિસને પડકારતી સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૩૭૫૫/૧૯૮૪ પણ દાખલ કરી હતી
૧૧.૧૨.૧૯૮૪	હાઈકોર્ટે ટ્રિબ્યુનલને ચાર અઠવાડિયામાં અપીલનો નિકાલ કરવાનો નિર્દેશ આપીને સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૩૭૫૫/૧૯૮૪ નો નિકાલ કર્યો હતો.
૧૯.૦૮.૧૯૮૫	ટ્રિબ્યુનલે સદર અપીલ ફગાવી દીધી હતી.
ઓક્ટોબર, ૧૯૮૫	ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા તારીખ ૧૯.૦૮.૧૯૮૫ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા હુકમને પડકારતા સામાવાળા મંજુલાબેન દ્વારા સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૫૭૪૧/૧૯૮૫ દાખલ કરવામાં આવી હતી.
૦૯.૦૧.૧૯૮૬	પંચનામું દોરીને કબજો સંભાળી લેવામાં આવ્યો હતો.
૨૪.૦૩.૧૯૮૭	સામાવાળા મંજુલાબેને સદર પીટીશન પરત ખેંચી લીધી હતી, અને તેથી સદર પીટીશન પરત ખેંચાયેલી ગણીને ફગાવી દેવામાં આવી હતી.
૨૩.૧૨.૧૯૮૮	શ્રીમતી મંજુલાબેન શૈલેષભાઈના પાવર ઓફ એટર્ની હોલ્ડર તરીકે મનીષ એચ. શાહ નામના શખ્સે સક્ષમ અધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૬.૦૪.૧૯૭૭ ના સદર હુકમને ફરીથી પડકારતા યુ.એલ.સી. ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ નંબર ૨૫/૧૯૮૮ દાખલ કરી હતી, જેમાં વિલંબ માફી માટે કોઈ અલગ અરજી દાખલ કરવામાં આવી નહોતી
૧૮.૦૩.૧૯૯૯	સંસદ દ્વારા યુ.એલ.સી. એક્ટ રદ કરવામાં આવ્યો.
૨૨.૦૩.૧૯૯૯	યુ.એલ.સી. ટ્રિબ્યુનલે સક્ષમ અધિકારીના સદર હુકમને રદબામિલ ઠેરવીને સદર રિવિઝન અરજી મંજૂર કરી
૩૦.૦૩.૧૯૯૯	ગુજરાત વિધાનસભાએ સદર રિપીલ એક્ટ, ૧૯૯૯ ને સ્વીકાર્યો.

૧૭.૦૯.૧૯૯૯	વર્તમાન પીટીશન નંબર ૭૦૮૪/૧૯૯૯ દાખલ કરવામાં આવી.
૧૫.૧૦.૧૯૯૯	કોર્ટે પીટીશન ગ્રાહ્ય રાખતી વખતે, તારીખ ૨૨.૦૩.૧૯૯૯ ના આક્ષેપિત/પડકારેલ હુકમની અમલવારી પર સ્ટે આપ્યો.
૧૧.૧૨.૨૦૦૨	સિંગલ બેન્ચે રિપીલ એક્ટ ૧૯૯૯ ને ધ્યાને રાખીને પીટીશનનો નિકાલ કર્યો.
.....	અરજદાર – રાજ્યએ સિંગલ બેન્ચ દ્વારા પસાર કરાયેલા સદર હુકમ સામે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નંબર ૧૨૬૨/૨૦૦૩ દાખલ કરી.
૦૯.૦૨.૨૦૧૨	ડિવિઝન બેન્ચે સદર લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ ફગાવી દીધી.
.....	અરજદાર – રાજ્યએ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલમાં પસાર કરાયેલા હુકમના પુનઃવિચારણા માટે મિસ. સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૨૮૭/૨૦૧૨ દાખલ કરી.
૨૦.૦૭.૨૦૧૨	ડિવિઝન બેન્ચે તારીખ ૦૯.૦૨.૨૦૧૨ ના હુકમને પરત ખેંચ્યો અને મિસ. સિવિલ એપિલિકેશન મંજૂર કરીને તેને રદબાતલ ઠેરવ્યો.
૦૩.૦૨.૨૦૧૫	ડિવિઝન બેન્ચે લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નંબર ૧૨૬૨/૨૦૦૩ ને મંજૂર કરી, સિંગલ બેન્ચ દ્વારા તારીખ ૧૧.૧૨.૨૦૦૨ ના રોજ પસાર કરાયેલા હુકમને રદબાતલ કર્યો અને ગુણદોષના આધારે પીટીશનનો નિર્ણય કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો.

૪. અરજીની પેન્ડન્સી દરમિયાન, એક સંજય વિક્કલદાસ પટેલ નામના શખ્સે સામાવાળા શ્રીમતી મંજુલાબેન શૈલેષભાઈ વતી તારીખ ૨૨.૧૨.૧૯૯૯ ના રોજ એક વિરોધ-સોગંદનામું (એફ્ફિડેવિટ-ઈન-રિપ્લાય) રજૂ કરીને અન્ય બાબતોની સાથે સાથે જણાવ્યું હતું કે સર્વે નંબર ૧૨૫, ૧૨૬/૧, ૧૨૬/૨, ૧૨૬/૩, ૧૨૬/૪ એટલે કે બ્લોક નંબર ૧૯૮ વાળી જમીન તારીખ ૨૮.૦૭.૧૯૯૯ ના રોજ રજિસ્ટર્ડ વેચાણ દસ્તાવેજ કરીને આશરે ૨૪ વ્યક્તિઓને વેચી દેવામાં આવી હતી, અને તેથી, ત્રીજા પક્ષના હકો ઉભા થયા હોવાથી, રાજ્ય સરકારની અરજી રદ થવાને પાત્ર છે.

૫. ડિવિઝન બેંચ દ્વારા અરજી રિમાન્ડ પરત કરવામાં આવ્યા બાદ, સામાવાળા મંજુલાબેન શૈલેષકુમારે પોતે તારીખ ૧૩.૦૯.૨૦૧૬ ના રોજ એક વધારાનું સોગંદનામું રજૂ કરીને અન્ય બાબતો સાથે એવી દલીલ કરી હતી કે પ્રશ્નવાળી જમીનનો કબ્જો તેમની પાસે હતો અને અરજદારે પ્રશ્નવાળી જમીનનો માત્ર કાગળ પર જ કબ્જો લીધો હતો. એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી છે કે મૂળ ખાતેદાર કુંતાબેન દ્વારા સદર કાયદાની કલમ ૨૦ હેઠળ જમીન ખેતીની જમીન હોવાથી તેને મુક્તિ આપવાની માગણી કરતી અરજી કરવામાં આવી હતી અને સદર અરજી અણનિર્ણિત રહી છે. કલમ ૧૦ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલા નોટિફિકેશનો કાયદાથી વિરુદ્ધના હતા. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા કલમ ૧૦(૫) હેઠળ કબ્જો સોંપી દેવા માટેની નોટિસ તારીખ ૨૦.૦૩.૧૯૮૩ ના રોજ આપવામાં આવી હોવા છતાં તે ગેરકાયદેસર હતી અને તારીખ ૦૭.૦૬.૧૯૮૪ ના રોજ પંચનામું દોરીને કબ્જો લેતા પહેલા, કલમ ૧૦(૬) હેઠળ કોઈ નોટિસ આપવામાં આવી ન હતી. એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી છે કે તેમના પુરોગામી કુંતાબેન અશિક્ષિત મહિલા હોવાથી સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૦૬.૦૪.૧૯૭૭ ના હુકમના પરિણામને સમજવામાં અસમર્થ હતા, અને તેથી, તેમણે યુ.એલ.સી. ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ સક્ષમ સત્તાધિકારીના હુકમને પડકાર્યા વિના તારીખ ૧૯૮૪ ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૩૭૫૫ દાખલ કરીને હાઈકોર્ટ સમક્ષ તેને પડકાર્યો હતો. ત્યારબાદ હાઈકોર્ટે સદર બાબતનો નિકાલ કરીને, તેમને ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરવાની મંજૂરી આપતાં, ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ૧૯૮૪ ની અપીલ નંબર ૩૦૮ દાખલ કરવામાં આવી હતી, જે તારીખ ૧૯.૦૮.૧૯૮૫ ના રોજ રદ કરવામાં આવી હતી. તેથી સામાવાળાએ ટ્રિબ્યુનલના સદર હુકમને પડકારતી તારીખ ૧૯૮૫ ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૫૭૪૧ દાખલ કરી હતી, જે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન તેમના હક-હિતના પુરોગામી દ્વારા તારીખ ૨૪.૦૩.૧૯૮૭ ના રોજ તેમના વકીલને જ શ્રેષ્ઠ રીતે જ્ઞાત હોય તેવા કારણોસર પાછી

ખેંચી લેવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ સામાવાળાએ કલમ ૩૩ હેઠળ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી. વધુમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે સામાવાળા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા જવાબો છતાં, સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા વળતરની રકમ નક્કી કરવામાં આવી ન હોવાથી, સક્ષમ સત્તાધિકારી તેમને પ્રશ્નવાળી જમીનનો કબ્જો સોંપવાની ફરજ પાડતી કલમ ૧૦(૫) હેઠળની નોટિસ આપવા માટે અસમર્થ/અક્ષમ હતા. તેમના જણાવ્યા મુજબ, પ્રશ્નવાળી જમીન પર ઘણા ઝૂંપડાં અને દુકાનો બાંધવામાં આવ્યા છે, અને સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ મુકદ્દમાઓ પેઢિંગ છે. જ્યારે સક્ષમ સત્તાધિકારીના કહેવાથી તારીખ ૦૯.૦૧.૧૯૮૬ ના રોજ પંચનામું કરવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે સર્વેયરે જમીનનો કબ્જો ધરાવતા વ્યક્તિઓના નિવેદનો નોંધ્યા હતા. તેથી તેમણે પ્રાર્થના કરી છે કે કોર્ટે યુ.એલ.સી. ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૨૨.૦૩.૧૯૯૯ ના હુકમમાં દખલગીરી કરવી જોઈએ નહીં.

૬. રાજ્ય – અરજદાર વતી વિદ્વાન સરકારી વકીલ કુમારી ભટ્ટ દ્વારા ભારપૂર્વક જણાવવામાં આવ્યું છે કે, સક્ષમ સત્તાધિકારીએ તારીખ ૦૬.૦૪.૧૯૭૭ ના રોજ હુકમ પસાર કર્યાના ૨૧ વર્ષ પછી સામાવાળા દ્વારા તેમના પાવર ઓફ એટર્ની હોલ્ડર મારફતે દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલને વિચારણામાં લેતી વખતે, ટ્રિબ્યુનલે સામાવાળા દ્વારા વિલંબ માફી માટેની કોઈ અરજી કર્યા વિના અને અરજદારને સાંભળવાની તક આપ્યા વિના તે મંજૂર કરી હતી. તેમણે નિર્દેશ કર્યો હતો કે યુ.એલ.સી. કાયદાના ૨૬ થવાના થોડા દિવસો પહેલા જ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ભારે ઉતાવળમાં અને કેસના રેકૉર્ડને ધ્યાનમાં લીધા વગર હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. તેમના જણાવ્યા મુજબ, અગાઉ સામાવાળાએ સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૬.૦૪.૧૯૭૭ ના એ જ હુકમને પડકારતી અપીલ દાખલ કરી દીધી હતી અને સદર અપીલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ૨૬

કરવામાં આવી હતી, અને ટ્રિબ્યુનલના સદર હુકમ સામે સામાવાળા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી તારીખ ૧૯૮૫ ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નંબર ૫૭૪૧, કેટલાક સમાધાન થયા હોવાના ગ્રાઉન્ડ પર તેમના દ્વારા પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી. તેથી તેમણે સબમિટ કર્યું કે અગાઉ અપીલ રદ કરવાના સદર હુકમને પડકારતી સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન પાછી ખેંચી લીધા પછી સામાવાળા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ ટકવા પાત્ર નહોતી. તેમના જણાવ્યા મુજબ, દોરવામાં આવેલા પંચનામા મુજબ પ્રશ્નવાળી જમીનનો કબ્જો અગાઉથી જ લઈ લેવામાં આવ્યો હતો, અને તેથી ૧૯૯૯ માં યુ.એલ.સી. કાયદો રદ થયો તે પહેલાં જમીન કાયદેસર રીતે સરકારમાં નિહિત થઈ ગઈ હતી. છેલ્લે તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે માત્ર સદર જમીન પર કેટલાક દબાણો હતા તેથી એવું કહી શકાય નહીં કે સરકાર દ્વારા કબ્જો લેવામાં આવ્યો ન હતો અથવા સામાવાળા તેનો કબ્જો ધરાવતા હતા.

૭. જો કે, સામાવાળા વતી વિદ્વત્ સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી પી.સી. કવિનાએ, તેમની રજૂઆતોના પ્રથમ તબક્કામાં સબમિટ કર્યું કે યુ.એલ.સી. રીપીલ એક્ટની કલમ ૪ ને ધ્યાનમાં રાખીને, મુખ્ય કાયદા હેઠળની તમામ કાર્યવાહીઓ રદબતલ (એબેટ) થઈ ગઈ હતી અને વર્તમાન અરજી પણ ટકી શકે તેમ નથી. સક્ષમ સત્તાધિકારીના હુકમ સામે અગાઉની અપીલ રદ થયા પછી ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ બીજી વખત અપીલ દાખલ કરવા અંગે, તેમણે સબમિટ કર્યું કે સક્ષમ સત્તાધિકારીના હુકમને પડકારતા ગુજરાત રેવેન્યુ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ કેટલી વખત અપીલ દાખલ કરી શકાય તેની કોઈ મર્યાદા નહોતી.

તેમના જણાવ્યા મુજબ, અપીલ રદ કરવાના અગાઉના હુકમને પડકારતી તારીખ ૧૯૮૫ ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નંબર ૫૭૧૪ સામાવાળાના સંબંધિત વકીલ દ્વારા

તેમને જ શ્રેષ્ઠ રીતે જ્ઞાત હોય તેવા કારણોસર પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી. વિલંબ માફી અંગે, તેમણે સબમિટ કર્યું કે નિયત સમય મર્યાદા પછી અપીલ દાખલ કરવા માટે વિલંબ માફીની અરજી કરવી એ અનિવાર્ય શરત ન હતી, અને અન્યથા વિલંબ માફી માટેની માગણી મૌખિક રીતે પણ કરી શકાતી હતી, અને આવા વિલંબને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા માફ કરવામાં આવ્યો હોવાનું મानी શકાય છે. તેમણે વધુમાં સબમિટ કર્યું કે યુ.એલ.સી. કાયદાની કલમ ૨૦ હેઠળ સામાવાળાની અરજી પેઝિંગ હોવાથી અને સામાવાળાને કોઈ વળતર ચૂકવવામાં આવ્યું ન હોવાથી, ટ્રિબ્યુનલ અપીલ દાખલ કરવા અને હુકમ પસાર કરવા માટે તેના ક્ષેત્રાધિકારની અંદર હતી.

૮. અરજીમાં સામાવાળા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા જવાબો પર ભારે આધાર રાખતા, શ્રી કવિનાએ વધુમાં સબમિટ કર્યું કે રાજ્યએ માત્ર કાગળ પર જ કબ્જો લીધો હતો અને સામાવાળા પ્રશ્નવાળી જમીનનો પ્રત્યક્ષ ભૌતિક કબ્જો ધરાવતા હતા. તેમણે એવું પણ સબમિટ કર્યું કે યુ.એલ.સી. કાયદાની કલમ ૧૦(પ) અને ૧૦(ડ) હેઠળની નોટિસો આપવા અંગેની ફરજિયાત જોગવાઈઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું ન હોવાથી, રાજ્ય સરકાર દ્વારા લેવામાં આવેલો કાગળ પરનો કબ્જો ગેરકાયદેસર હતો. તેમણે કબ્જો લેતા પહેલા કલમ ૧૦(પ) અને ૧૦(ડ) હેઠળની નોટિસો ફરજિયાત હતી તેવો તેમનો મુદ્દો સાબિત કરવા માટે (૨૦૧૩) ૪ એસસીસી ૨૮૦ માં રિપોર્ટ થયેલા સ્ટેટ ઓફ ઉત્તર પ્રદેશ વિરુદ્ધ હરિ રામના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર અને લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નંબર ૧૪૫૮ ઓફ ૨૦૧૫ માં સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૩૧૯૬ ઓફ ૨૦૧૫ સાથે તારીખ ૦૧.૧૨.૨૦૧૬ ના રોજ મમતાબેન દીકરી નરોત્તમ ચંદુલાલ ઝવેરી વિરુદ્ધ અર્બન લેન્ડ ટ્રિબ્યુનલ અને એક્સ-ઓફિશિયો સેક્રેટરી અને અન્યના કેસમાં આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચના તાજેતરના નિર્ણય પર પણ આધાર રાખ્યો છે. તેમના જણાવ્યા મુજબ,

૧૫.૧૨.૨૦૧૦ ના રોજ સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૭૩૪૨ ઓફ ૨૦૦૭ માં લેટર્સ પેટન્ટ અપીલ નંબર ૨૨૦૬ ઓફ ૨૦૦૭ માં આપવામાં આવેલા ભીખીબેન સ્વ. દેવજીભાઈ પટેલ (મૃતક) વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, પ્રિન્સિપલ સેક્રેટરી અને અન્ય મારફતે ના કેસમાં આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચના ચૂકાદાને ધ્યાનમાં રાખીને, રાજ્ય સરકાર દ્વારા કબ્જો લેવામાં આવ્યો હોય તો પણ તે સામાવાળાને પુનઃપ્રાપ્ત કરવો જરૂરી હતો.

૯. પક્ષકારોના વિદ્વત્ પકીલો દ્વારા કરવામાં આવેલી સામસામેની રજૂઆતો પર ધ્યાન આપતા પહેલા, એ ઉલ્લેખ કરી શકાય કે ૨૦૦૦ (૪) જી.એલ.આર. ૨૭૭૭ માં રિપોર્ટ થયેલા રમેશચંદ્ર શામજીભાઈ રાણિંગા વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્યના કેસમાં આ કોર્ટની ડિવિઝન બેંચે યુ.એલ.સી. કાયદાની અંધારણીય માન્યતાને માન્ય રાખતી વખતે અન્ય બાબતો સાથે એવું અવલોકન કર્યું હતું કે, ધારાસભાનો હેતુ ક્યારેય એવો ધારી શકાય નહીં કે રદ કરાયેલા કાયદા હેઠળના સત્તાધિકારીઓના ક્ષેત્રાધિકાર બહાર કે કાયદા વિરુદ્ધ પસાર કરાયેલો હુકમ પણ ન્યાયિક સમીક્ષાની બહાર રહેશે. ન્યાયિક સમીક્ષાની સત્તા એ અંધારણના મૂળભૂત માળખાનો એક ભાગ હોવાથી, કાયદા હેઠળ પસાર કરાયેલ હુકમ માન્ય હતો કે નહીં તેની તપાસ કરવાની કોર્ટની સત્તા ટકી રહેશે. તેથી, શ્રી કવિનાની એ રજૂઆત સ્વીકારી શકાય નહીં કે રિપીલ એક્ટની કલમ ૪ ને ધ્યાનમાં રાખીને તમામ કાર્યવાહીઓ રદબતલ થઈ ગઈ હોવાથી, વર્તમાન અરજી ટકી શકે તેમ નથી. ટ્રિબ્યુનલે આક્ષેપિત હુકમ યુ.એલ.સી. કાયદાથી અલગ, ક્ષેત્રાધિકાર વિના અને બિન-સંબંધિત બાબતોને ધ્યાને લઈને પસાર કર્યો હોવાથી, નીચે દર્શાવ્યા મુજબ, આવા હુકમને ન્યાયિક સમીક્ષાના ક્ષેત્રની બહાર ગણી શકાય નહીં.

૧૦. પક્ષકારોના વિદ્વત્ પકીલો દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતો અને રેકૉર્ડ પરના દસ્તાવેજોને ધ્યાનમાં લેતા, એ બાબત સામે આવે છે કે પ્રસ્તુત કેસમાં કેટલીક બિન-

વિવાદાસ્પદ હકીકતો છે. એ વાત અવિવાદાસ્પદ છે કે સામાવાળા મંજુલાબેનના માતા સ્વ. શ્રીમતી કુંતાબેને યુ.એલ.સી. કાયદાની કલમ ૬ હેઠળ ફોર્મ નંબર ૧ ભર્યું હતું, જેમાં સક્ષમ સત્તાધિકારીએ, સુનાવણીની તક આપ્યા પછી, તારીખ ૦૬.૦૪.૧૯૭૭ ના રોજ ૭૮૦૨૯ ચો.મીટર જમીનને વધારાની ખાલી જમીન તરીકે જાહેર કરતો હુકમ પસાર કર્યો હતો. એ પણ અવિવાદાસ્પદ છે કે સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૬.૦૪.૧૯૭૭ ના સદર હુકમથી નારાજ થઈને, સદર કુંતાબેને સદર કાયદાની કલમ ૩૩ હેઠળ યુ.એલ.સી. ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ૧૯૮૪ ની અપીલ નંબર ૩૦૮ દાખલ કરી હતી. એ પણ અવિવાદાસ્પદ છે કે સદર અપીલ પેન્ડિંગ હતી તે દરમિયાન, સદર કુંતાબેને સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૩૭૫૫ ઓફ ૧૯૮૪ દાખલ કરીને સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૬.૦૪.૧૯૭૭ ના એ જ હુકમને તેમજ કલમ ૧૦(પ) હેઠળ રાજ્ય દ્વારા આપેલી નોટિસને પડકારી હતી. સદર કુંતાબેન દ્વારા દાખલ કરાયેલી અપીલ યુ.એલ.સી. ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પેન્ડિંગ હોવાથી, સદર સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૩૭૫૫ ઓફ ૧૯૮૪ નો નિકાલ આ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૧૧.૧૨.૧૯૮૪ ના હુકમથી ટ્રિબ્યુનલને ચાર અઠવાડિયામાં સદર અપીલનો નિર્ણય કરવાનો નિર્દેશ આપીને કરવામાં આવ્યો હતો. એ પણ અવિવાદાસ્પદ છે કે ત્યારબાદ ટ્રિબ્યુનલે તારીખ ૧૯.૦૮.૧૯૮૫ ના હુકમથી કુંતાબેન દ્વારા દાખલ કરાયેલી સદર અપીલ રદ કરી હતી. ત્યારબાદ સદર કુંતાબેનનું અવસાન થતાં, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૧૯.૦૮.૧૯૮૫ ના સદર હુકમથી નારાજ થઈને સામાવાળા મંજુલાબેને આ કોર્ટ સમક્ષ ૧૯૮૫ ની સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૫૭૪૧ દાખલ કરી હતી. એ પણ અવિવાદાસ્પદ છે કે સદર સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૨૪.૦૩.૧૯૮૭ ના હુકમ મુજબ સામાવાળા દ્વારા પોતે પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી. એ પણ અવિવાદાસ્પદ છે કે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન પાછી ખેંચી લીધાના ૧૧ વર્ષ પછી, અને સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ

૦૬.૦૪.૧૯૭૭ ના હુકમના ૨૧ વર્ષ પછી, સામાવાળાએ તેમના પાવર ઓફ એટર્ની હોલ્ડર શ્રી મનીષ એચ. શાહ મારફતે તારીખ ૨૩.૧૨.૧૯૯૮ ના રોજ યુ.એલ.સી. ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ નંબર ૨૫ ઓફ ૧૯૯૮ ફરીથી દાખલ કરી હતી, જેમાં વિલંબ માફી માટેની કોઈ અરજી કર્યા વિના સક્ષમ સત્તાધિકારીના તારીખ ૦૬.૦૪.૧૯૭૭ ના સદર હુકમને પડકારવામાં આવ્યો હતો, અને જ્યારે તેમના માતા કુંતાબેન દ્વારા સક્ષમ સત્તાધિકારીના સદર હુકમને પડકારતી દાખલ કરાયેલી અપીલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ગુણદોષના આધારે અગાઉથી જ રદ કરી દેવામાં આવી હતી. એ પણ અવિવાદાસ્પદ છે કે ટ્રિબ્યુનલે સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમની તારીખથી ગણતરી કરવામાં આવે તો ૨૧ વર્ષના અને સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૫૭૪૧ ઓફ ૧૯૮૪ પાછી ખેંચવાની તારીખથી ગણતરી કરવામાં આવે તો ૧૧ વર્ષના અતિશય વિલંબના મુદ્દાને સંબોધિત કર્યા વિના, તારીખ ૨૨.૦૩.૧૯૯૯ ના આક્ષેપિત હુકમથી સામાવાળાની સદર અપીલ મંજૂર કરી હતી.

૧૧. એ નોંધવું પ્રાસ્તાવિક છે કે સદર હુકમ ૨૨.૦૩.૧૯૯૯ ના રોજ એવા સમયગાળા દરમિયાન પસાર કરવામાં આવ્યો હતો જ્યારે સંસદે ૧૮.૦૩.૧૯૯૯ ના રોજ યુ.એલ.સી. રીપીલ એક્ટ પસાર કર્યો હતો અને રાજ્ય વિધાનસભાએ ૩૦.૦૩.૧૯૯૯ ના રોજ તેને અપનાવ્યો હતો. એ પણ નોંધવું પ્રાસ્તાવિક છે કે આક્ષેપિત હુકમ પરથી જ સ્પષ્ટ થાય છે તેમ, કુંતાબેનની અગાઉની અપીલને ગુણદોષના આધારે રદ કરવાના હુકમ સહિતની તમામ અગાઉની કાર્યવાહીઓ વિશે ટ્રિબ્યુનલ પૂર્ણપણે માહિતગાર હતી. જ્યારે સામાવાળા દ્વારા અગાઉના હુકમને સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન મારફતે અગાઉથી જ પડકારવામાં આવ્યો હતો, અને જ્યારે સદર સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન સામાવાળા દ્વારા અગાઉથી જ પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી, ત્યારે સામાવાળાના પાવર ઓફ

એટર્ની હોલ્ડર દ્વારા ફરીથી અપીલ દાખલ કરવાનો, કે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આવી અપીલ વિચારણામાં લેવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નહોતો. વિદ્વત્ સિનિયર એડવોકેટ શ્રી કવિના દ્વારા કરવામાં આવેલી અણધારી રજૂઆત કે કેટલી વખત અપીલ દાખલ કરી શકાય તેના પર કોઈ મર્યાદા નહોતી, તે માત્ર કાયદાકીય રીતે અસમર્થનીય જ નથી પરંતુ તેને તાત્કાલિક ધોરણે ફગાવી દેવાને પાત્ર છે. સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૬.૦૪.૧૯૭૭ ના હુકમ સામે સામાવાળાના માતા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અગાઉની અપીલ યુ.એલ.સી. ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ગુણદોષના આધારે રદ કરવામાં આવી હોવાથી અને ટ્રિબ્યુનલના સદર હુકમને પડકારતી સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન સામાવાળા દ્વારા બિનશરતી રીતે પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હોવાથી, યુ.એલ.સી. ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલો સદર અગાઉનો હુકમ આખરી બની ગયો હતો, અને તેથી સામાવાળા દ્વારા તેમના પાવર ઓફ એટર્ની હોલ્ડર મારફતે બીજી વખત દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ, પૂર્વ-નિર્ણિત બાબતના સિદ્ધાંતો દ્વારા સ્પષ્ટપણે બાધિત હતી.

૧૨. જો કે સામાવાળા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા સોગંદનામા પર આધાર રાખીને શ્રી કવિના દ્વારા એવી રજૂઆત કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો કે સદર સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન તેમના હક-હિતના પુરોગામીના વકીલ દ્વારા તેમને જ શ્રેષ્ઠ રીતે જ્ઞાત હોય તેવા કારણોસર પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી, પરંતુ સદર રજૂઆત પણ સત્યથી ઘણી દૂર છે. સામાવાળા દ્વારા ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ દાખલ કરાયેલા અપીલ મેમો પરથી જ સ્પષ્ટ થાય છે તેમ, કેસમાં સમાધાન થઈ ગયું હોવાના ગ્રાઉન્ડ પર સામાવાળાએ પોતે જ સદર અરજી પાછી ખેંચી લીધી હતી. જ્યારે તેમણે પોતે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૫૭૪૧ ઓફ ૧૯૮૫ બિનશરતી રીતે પાછી ખેંચી લીધી હતી, ત્યારે સામાવાળાના મોંએ એવું કહેવું શોભતું નથી કે તે તેમના હક-હિતના પુરોગામીના વકીલ દ્વારા તેમને જ શ્રેષ્ઠ રીતે જ્ઞાત હોય તેવા કારણોસર પાછી ખેંચવામાં આવી હતી. એ સ્પષ્ટપણે જણાય છે કે સામાવાળા દ્વારા તેમના પોતાના હેતુઓને સાધવા અને

કોર્ટને ગેરમાર્ગે દોરવા માટે આવા પરસ્પર વિરોધી વલણો અપનાવવામાં આવ્યા હતા. સોગંદ પર સામાવાળા દ્વારા કરવામાં આવેલા આવા ખોટા નિવેદનો ખોટા સોગંદ સમાન ગણાય, તેમ છતાં બાબતને વધુ આગળ ન ખેંચતા, સામાવાળાના આવા વર્તનને સખત શબ્દોમાં સખત રીતે નાપસંદ કરવામાં આવે છે.

૧૩. આવી ત્રાસદાયક (વેક્સેસિયસ) અપીલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ટકી શકે તેમ ન હતી તે હકીકત ઉપરાંત, સ્વયંસ્પષ્ટપણે, સામાવાળા દ્વારા ૨૧ વર્ષના અતિશય વિલંબને માફ કરવા માટેની કોઈ અરજી દાખલ કરવામાં આવી ન હતી, કારણ કે સદર અપીલમાં, સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૬.૦૪.૧૯૭૭ ના હુકમને સામાવાળા દ્વારા પડકારવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો. એ કહેવાની જરૂર નથી કે યુ.એલ.સી. કાયદાની કલમ ૩૩ હેઠળ, સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલા હુકમથી નારાજ થયેલી કોઈપણ વ્યક્તિ, હુકમની જાણ થયાની તારીખથી ૩૦ દિવસની અંદર અપીલ કરી શકે છે, શરતે કે જો અપીલ ઓથોરિટીને ખાતરી થાય કે અપીલકર્તા સમયસર અપીલ દાખલ કરવામાં પૂરતા કારણસર વંચિત રહ્યા હતા, તો તે સદર ૩૦ દિવસની મુદત પૂરી થયા પછી પણ અપીલ વિચારણામાં લઈ શકે છે. પ્રસ્તુત કેસમાં, મૂળ ખાતેદાર કુંતાબેને સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૬.૦૪.૧૯૭૭ ના હુકમને પડકારતા ૧૯૮૪ માં અગાઉની અપીલ દાખલ કરી હતી અને સદર હુકમ તથા સદર કાયદાની કલમ ૧૦(૫) હેઠળની નોટિસને પડકારતી સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૩૭૫૫ ઓફ ૧૯૮૪ પણ દાખલ કરી હતી, તે હકીકત જ સાબિત કરે છે કે તેઓ સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા સદર હુકમ અને વર્ષ ૧૯૮૪ જેટલા જૂના સમયમાં સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી કલમ ૧૦ હેઠળની કાર્યવાહીથી વાકેફ હતા. અગાઉની અપીલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ૧૯.૦૮.૧૯૮૫ ના રોજ રદ કરવામાં આવી હતી જેની સામે સામાવાળા દ્વારા સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૫૭૪૧ ઓફ ૧૯૮૫ દાખલ

કરવામાં આવી હતી. સદર સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન પણ ૨૪.૦૩.૧૯૮૭ ના રોજ પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી, અને ત્યારબાદ ફરીથી કલમ ૩૩ હેઠળ અપીલ વર્ષ ૧૯૯૮ માં સામાવાળા દ્વારા આવા અતિશય વિલંબ અથવા અપીલ પોતે ટકવા પાત્ર છે કે કેમ તે અંગે સ્પષ્ટતા આપ્યા વિના દાખલ કરવામાં આવી હતી. એ સ્થાપિત કાયદાકીય સ્થિતિ છે કે જ્યારે પણ કાયદા હેઠળ અપીલ દાખલ કરવા માટે સમયમર્યાદા નિર્ધારિત કરવામાં આવી હોય, ત્યારે તેને નિર્ધારિત સમયમર્યાદામાં જ દાખલ કરવી પડે છે અને જો વૈધાનિક મુદત પૂરી થયા પછી ઉપાય શોધવામાં આવે, તો સત્તાધિકારી વિલંબ માફી અંગેનો નિર્ણય પ્રથમ નોંધ્યા વિના ગુણદોષ પરની કાર્યવાહીને વિચારણામાં લઈ શકે નહીં. આ સંદર્ભમાં (૨૦૦૧) ૯ એસસીસી ૭૧૭ માં રિપોર્ટ થયેલા રાધો સિંહ વિરુદ્ધ મોહન સિંહ અને અન્યના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના અને ૨૦૦૯ (૩) જી.એલ.એચ. ૩૭૨ માં રિપોર્ટ થયેલા કલ્પેશભાઈ નટવરલાલ પટેલ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય અને અન્યના કેસમાં હાઈકોર્ટના નિર્ણયનો ઉપયોગી સંદર્ભ લઈ શકાય.

૧૪. પ્રસ્તુત કેસમાં, યુ.એલ.સી. ટ્રિબ્યુનલે, વિલંબ અને અપીલ ટકવા પાત્ર છે કે કેમ તેના મુદ્દાને સંબોધ્યા વિના, અને રાજ્યને સુનાવણીની કોઈ તક આપ્યા વિના કે રેકૉર્ડની ચકાસણી કર્યા વિના, આક્ષેપિત હુકમ પસાર કરીને અપ્રસંગિક/બિન-સંબંધિત ગ્રાઉન્ડ્સ પર તેને મંજૂર કરી હતી, જે હુકમ રદ કરવાને અને બાજુ પર મૂકવાને પાત્ર છે. જે સમયગાળા દરમિયાન સંસદે યુ.એલ.સી. કાયદો રદ કર્યો હતો અને રાજ્ય વિધાનસભા તેને અપનાવવાની હતી તે સમયગાળા દરમિયાન આવી ઉતાવળમાં આક્ષેપિત હુકમ પસાર કરવો એ ટ્રિબ્યુનલના દૂષિત ઇરાદા (મેલાફાઇડ ઇન્ટેન્શન) ની બાસ આપે છે. આ તબક્કે, કોર્ટ એ હકીકતની ન્યાયિક નોંધ લેતા પોતાને રોકી શકતી નથી કે યુ.એલ.સી. ટ્રિબ્યુનલના એ જ સભ્ય કે જેમણે આ કેસમાં આક્ષેપિત હુકમ પસાર કર્યો હતો, તેમણે યુ.એલ.સી. કાયદાની કલમ ૩૩ હેઠળ ભારે સમયબાધિત એવી ઘણી અન્ય

અપીલો વિચારણામાં લીધી હતી, અને ગુજરાતમાં યુ.એલ.સી. કાયદો રદ થયો તેના માત્ર થોડા દિવસો પહેલા જ આવી અપીલો મંજૂર કરી હતી. દાખલા તરીકે, સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલેશન નંબર ૩૭૫૫ ઓફ ૧૯૮૪ અને સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલેશન નંબર ૫૭૪૧ ઓફ ૧૯૮૫ માં પડકારવામાં આવેલા હુકમો પણ આવા જ કેટલાક હુકમો હતા, જે તાજેતરમાં આ કોર્ટની ચકાસણી હેઠળ આવ્યા હતા. કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલી પૂછપરછ પર, વિઝ્ઝત્ એ.જી.પી. એ જાણ કરી હતી કે સદર સભ્ય હવે નિવૃત્ત થઈ ગયા છે, જો કે, તેમની નિવૃત્તિ સમયે તેમની સામે ઘણી ખાતાકીય તપાસ પેઝિંગ હતી. ગમે તે હોય, આ કોર્ટે તાજેતરમાં સદર સભ્ય દ્વારા પસાર કરાયેલા આવા ગેરકાયદેસર હુકમો જોયા હોવાથી, તેની ન્યાયિક નોંધ લેવા માટે મજબૂર બની છે.

૧૫. વિઝ્ઝત્ સિનિયર કાઉન્સેલ શ્રી કવિનાએ સુપ્રીમ કોર્ટ અને આ કોર્ટના વિવિધ નિર્ણયો પર આધાર રાખીને વધુમાં એવું સબમિટ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો કે સામાવાળાને યુ.એલ.સી. કાયદાની કલમ ૧૦(૫) અને ૧૦(૬) હેઠળની નોટિસો યોગ્ય રીતે બજાવવામાં આવી ન હતી, અને તેથી, રાજ્ય સરકાર દ્વારા લેવામાં આવેલો કબ્જો પણ ગેરકાયદેસર હતો અને યુ.એલ.સી. ટ્રિબ્યુનલે સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમને રદ કર્યો હોવાથી, ત્યારબાદની તમામ કાર્યવાહીઓ રદ કરવાને પાત્ર છે અને કબ્જો સામાવાળાને પુનઃપ્રાપ્ત કરવો જરૂરી છે. શ્રી કવિના દ્વારા કરવામાં આવેલી સદર રજૂઆત તે સરળ કારણસર સ્વીકારી શકાય નહીં કે જ્યારે યુ.એલ.સી. ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષની અપીલ જ અહીં ઉપર જણાવેલ કારણોસર ટકી શકે તેમ ન હતી, ત્યારે સામાવાળાને યુ.એલ.સી. ની કલમ ૧૦(૫) અને ૧૦(૬) હેઠળની નોટિસ બજાવવામાં આવી હતી કે કેમ તે મુદ્દો મહત્વહીન બની જાય છે. અગાઉ જણાવ્યા મુજબ, સામાવાળાના પુરોગામી દ્વારા ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરીને તેમજ આ કોર્ટ સમક્ષ સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલેશન નંબર ૩૭૫૫ ઓફ ૧૯૮૪ દાખલ કરીને અરજદાર

સત્તાધિકારી દ્વારા કલમ ૧૦(૫) હેઠળ આપેલી નોટિસને અગાઉથી જ પડકારવામાં આવી હતી. સદર અપીલનો નિર્ણય કરવાનો ટ્રિબ્યુનલને નિર્દેશ આપીને સદર સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશનનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હોવાથી, અને સદર અપીલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા રદ કરવામાં આવી હોવાથી, અને ટ્રિબ્યુનલના સદર હુકમને પડકારતી સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૫૭૪૧ ઓફ ૧૯૮૫ સામાવાળા દ્વારા વર્ષ ૧૯૮૭ જેટલા જૂના સમયમાં પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હોવાથી, સામાવાળા માટે સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૬ માં રજૂ કરવામાં આવેલા વિરોધ-સોગંદનામામાં એવો દાવો કરવાનું ખુદ્દુ નથી કે કબ્જો લેતા પહેલા યુ.એલ.સી. કાયદાની કલમ ૧૦ હેઠળની જરૂરી પ્રક્રિયા અનુસરવામાં આવી ન હતી. પ્રત્યક્ષ ભૌતિક કબ્જો અરજદાર દ્વારા લેવામાં આવ્યો ન હતો તે રજૂઆત પણ (૨૦૧૫) ૫ એસસીસી ૩૨૧ માં રિપોર્ટ થયેલા સ્ટેટ ઓફ આસામ વિરુદ્ધ ભાસ્કર જ્યોતિ શર્મા અને અન્યના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા ખૂબ જ પ્રાસ્તાવિક અવલોકનોને ધ્યાનમાં રાખીને કોઈ વિચારણાને પાત્ર નથી, જે નીચે મુજબ પુનઃપ્રસ્તુત કરવામાં આવે છે: -

"૧૬. આ મુદ્દાને બીજા દ્રષ્ટિકોણથી પણ જોઈ શકાય છે. એમ માની લઈએ કે કબ્જો ધરાવતી વ્યક્તિ ફરિયાદ કરી શકે છે, ભલે અંતિમ વિશ્લેષણમાં તેનાથી વધુ ફાયદો ન થાય, છતાં પ્રશ્ન એ છે કે શું કલમ ૧૦(૫) ના કથિત ઉલ્લંઘનના લાંબા સમય પછી આવી ફરિયાદ કરી શકાય? જો વર્તમાન કેસમાં કથિત રીતે ૭મી ડિસેમ્બર, ૧૯૯૧ ના રોજ અગાઉના જમીન માલિક પાસેથી પ્રત્યક્ષ ભૌતિક કબ્જો લઈ લેવામાં આવ્યો હતો, તો કલમ ૧૦(૫) પર આધારિત કોઈપણ ફરિયાદ આવા બેકબેજના વાજબી સમયની અંદર કરવામાં આવી હોવી જોઈતી હતી. જો માલિકે તેમ ન કર્યું હોય, તો કબ્જો બળજબરીથી લેવો એ સમય વિતી જવા માત્રથી જ કાયદેસરતા પ્રાપ્ત કરી લે છે. આવી કોઈપણ પરિસ્થિતિમાં માલિક અથવા કબ્જો ધરાવતી વ્યક્તિએ સદર કાયદાની કલમ ૧૦(૫)

હેઠળના તેના અધિકારનો ત્યાગ કર્યો છે તેમ માનવું જોઈએ. અમારા મતે, અન્ય કોઈપણ ઢ્રષ્ટિકોણ મુકદ્દમાબાજને ફરિયાદ કરવાનો પરવાનો આપશે, એટલા માટે નહીં કે તેણે કોઈ વાસ્તવિક અન્યાય સહન કર્યો છે જેને દૂર કરવાની જરૂર છે, પરંતુ માત્ર એટલા માટે કે રદ કરાયેલા કાયદાની આકસ્મિક પરિસ્થિતિએ તેને નિર્ધારિત પ્રક્રિયાના ઉલ્લંઘનમાં તેના બેકબેજા અંગેનો મુદ્દો ઉઠાવવાની લાલચ આપી હતી."

૧૬. સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા તાજેતરના નિર્ણયમાં સ્થાપિત કરવામાં આવેલી ઉપરોક્ત કાયદાકીય સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, એ ઠરાવવું જરૂરી છે કે સામાવાળા માટે આ અરજીમાં સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૬ માં વિરોધ-સોગંદનામું દાખલ કરીને યુ.એલ.સી. કાયદાની કલમ ૧૦ હેઠળ પ્રશ્નવાળી જમીનનો કબ્જો લેવાના મુદ્દાને ફરીથી ઉછાળવો શક્ય ન હતો, ખાસ કરીને જ્યારે સદર મુદ્દો તેમના અને તેમના પુરોગામી દ્વારા દાખલ કરાયેલી અગાઉની કાર્યવાહીઓમાં અગાઉથી જ શાંત થઈ ગયો (આખરી બની ગયો) હતો.

૧૭. બાબતની તે સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલો આક્ષેપિત હુકમ માત્ર ગેરકાયદેસર અને વિપરીત (પરવર્સ) જ નથી, પરંતુ કાયદાકીય સત્તા વિનાનો, ક્ષેત્રાધિકાર વિનાનો, શૂન્ય અને રદબતલ છે. તેથી સદર હુકમને રદ કરવામાં આવે છે અને બાજુ પર મૂકવામાં આવે છે. સામાવાળાએ કાયદાની પ્રક્રિયાનો દુરુપયોગ કરીને ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ આવી ત્રાસદાયક (વેક્સેસિયસ) અપીલ દાખલ કરી હોવાથી, વર્તમાન અરજીને રૂ. ૧૧,૦૦૦/- ના ખર્ચ (કોસ્ટ) સાથે મંજૂર કરવામાં આવે છે, જે રકમ સામાવાળાએ આજથી જ અઠવાડિયાની અંદર જમા કરાવવાની રહેશે. તદનુસાર રુલ આત્યંતિક (એક્સોલ્યુટ) કરવામાં આવે છે.

(બેલા એમ. ત્રિવેદી, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.